

Ústava SR Čl.46 ods.1 „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“ Čl. 2 ods. 2 „Štátne orgány sú povinné postupovať podľa zákona“.

Ak zákon štátnym orgánom niečo ukladá tak sú povinné to vykonávať. Teda štátny orgán sa nemôže rozhodovať či bude v konkrétnom prípade činný alebo nie. Na druhej strane štátny orgán môže robiť iba to čo im zákon dovoľuje. V praxi ide o prípady kedy štátny orgán nie je ochotný alebo schopný konať tak ako mu ukladá zákon teda napr. nedodrží lehotu na vydanie rozhodnutia alebo nekoná (napr. nevydá rozhodnutie).

Slovenský právny poriadok upravuje niekoľko prostriedkov na ochranu pred nečinnosťou štátnych orgánov.

V zmysle § 250t Občianskeho súdneho poriadku, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. Zákon ale nešpecifikuje, o ktoré prostriedky konkrétne ide. Ich špecifikácia závisí od právnej úpravy konkrétneho typu správneho konania najmä s ohľadom na oprávnenia nadriadených orgánov vo vzťahu k orgánu, ktorý má povinnosť vo veci konať, ako aj s ohľadom na oprávnenia osobitných orgánov kontroly alebo dozoru prijať účinné opatrenia na odstránenie prípadnej nečinnosti správneho orgánu.

Prostriedkami na ochranu pred nečinnosťou orgánu verejnej správy môžu byť : sťažnosť, podnet verejnému ochrancovi práv, podnet prokuratúre, žaloba na súd, ústavná sťažnosť a sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva.

Sťažnosť

Podľa § 3 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach je sťažnosťou podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorým

a) sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy,

b) poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy.

Podľa § 4 sťažnosťou podľa tohto zákona nie je podanie, ktoré má charakter dopytu, vyjadrenia, názoru, žiadosti, podnetu alebo návrhu a nie je v ňom jednoznačne vyjadrené, ochrany akého svojho práva alebo právom chráneného záujmu sa osoba domáha. Lehota na vybavenie sťažnosti je 60 pracovných dní.

Podnet

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený. V našom prípade by išlo o Podnet prokuratúre na preskúmanie postupu SP v súvislosti s nečinnosťou pri vydávaní rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku a na vykonanie opatrenia na odstránenie zistených porušení zákona. Lehota na vybavenie podnetu je 2 mesiace.

Žaloba

Na súd (žaloba proti nečinnosti) sa môže občan obrátiť až po vyčerpaní prostriedkov, ktoré umožňuje osobitný predpis. Takýmto prostriedkom v našom prípade môže byť sťažnosť (podľa zákona o sťažnostiach) ale povinne podnet na prokurátora na vykonanie opatrenia proti nečinnosti a až po bezvýslednosti takého to podania je možné podať návrh na súd.

Zákon č. 461/2003 Z.z. sociálnom poistení

§ 172 Konanie

(1) Na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

§ 210 Rozhodnutie

(1) Organizačné zložky Sociálnej poisťovne vydávajú rozhodnutie vo veciach uvedených v § 178 ods. 1 písm. a) a v § 179 ods. 1 písm. a) a b) (teda aj o dôchodkových dávkach)

(2) Organizačné zložky Sociálnej poisťovne sú povinné rozhodnúť vo veciach uvedených v odseku 1 najneskôr do 60 dní od začatia konania, v mimoriadne zložitých prípadoch možno túto lehotu predĺžiť najviac o 60 dní, čo treba oznámiť účastníkom konania.

§ 29 Počítanie lehôt v sociálnom poistení

(1) Na počítanie lehôt v sociálnom poistení sa vzťahuje osobitný predpis (§ 122 Občianskeho zákonníka) ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Ak posledný deň lehoty ustanovenej v konaní vo veciach sociálneho poistenia podľa tretej časti prípadne na sobotu a na deň pracovného pokoja, je posledný deň lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na príslušnom orgáne vykonávajúcom sociálne poistenie alebo ak sa podanie odovzdá na prepravu poštou, alebo odošle elektronickou poštou.

§ 193 Prerušenie konania

(3) Organizačná zložka Sociálnej poisťovne preruší konanie, ak v lehote podľa § 210 ods. 2 nemožno presne a úplne zistiť skutkový stav veci.

(4) Proti rozhodnutiu o prerušení konania sa nemožno odvolať.

(5) Organizačná zložka Sociálnej poisťovne v konaní pokračuje z vlastného podnetu alebo na podnet účastníka konania, len čo odpadnú dôvody, pre ktoré sa konanie prerušilo.

§ 189 Zápisnica

(1) O ústnych podaniach, o dôležitých úkonoch a o dôležitých dôkazoch v konaní príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne vyhotovuje zápisnicu.

(2) Zo zápisnice musí byť zrejmé, kto, kde a kedy podanie uplatnil a kto, kde, kedy konanie uskutočňoval, predmet konania, ktoré fyzické osoby a právnické osoby sa na konaní zúčastnili, ako konanie prebiehalo, aké návrhy boli podané a aké opatrenia sa prijali.

(3) Zápisnicu podpisujú po prečítaní zástupcovia organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ktorí uskutočňujú konanie, a podľa povahy veci po oboznámení s obsahom zápisnice aj ostatní účastníci konania, ktorí sa na konaní zúčastnili. Zástupca organizačnej zložky Sociálnej poisťovne je povinný v zápisnici uviesť námietky, ktoré účastník konania uviedol k obsahu zápisnice, a dôvody, pre ktoré účastník konania odmietol zápisnicu podpísať.

§ 190 Nazeranie do spisov

(1) Účastníci konania a ich zástupcovia majú právo nazerat' do spisov a robiť si z nich výpisy, odpisy a na požiadanie aj vyhotovenie fotokópie okrem údajov o zdravotnom stave účastníka konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

(3) Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná zabezpečiť, aby nazretím do spisu, jeho výpisom, odpisom alebo vyhotovenou fotokópiou nebola porušená povinnosť mlčanlivosti a ochrany osobných údajov. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná o každom nazretí do spisu, vyhotovení výpisu, odpisu alebo fotokópie spísať zápisnicu.

Čo je dôležité vedieť pred tým, než sa rozhodneme využiť svoje práva proti nečinnosti či svojvôli verejného orgánu (Sociálna poisťovňa- verejnoprávna inštitúcia) ?

Napriek tomu, že Sociálna poisťovňa (ďalej aj SP) v poslednom období a tiež pri osobnom rokovaní nášho prezidenta s jej generálnym riaditeľom potvrdila pokračovanie v doterajšom postupe, boli v médiách (v mesiacoch október a november) prezentované a zverejnené stanoviská viacerých verejných činiteľov k takto priznávaným starobným dôchodkom, ktorých cieľom bolo postupne vytvárať negatívne postoje k platným rozhodnutiam súdov v Slovenskej republike (70 právoplatných rozsudkov a 7 judikátov Najvyššieho súdu SR) a tiež s cieľom získania podpory zmeny doterajšieho stavu.

Je potrebné zdôrazniť aj to, že stanoviská hovorca SP a najmä odpoveď MPSVaR p. Richtera na interpeláciu podpredsedníčky NR k tejto otázke, ale aj stanovisko GR SP pri osobných rokovaníach jednoznačne potvrdili, že postup SP v tejto veci je v súlade s doterajšou právnou úpravou nielen v SR ale aj v EÚ s tým, že zo záverov právnej analýzy vyplýva, že neexistuje legálne riešenie, ktoré by ústavne konformným spôsobom mohlo spochybniť už vzniknuté nároky na dôchodkové dávky.

Dôležité je aj to, že SP po útlme v závere roka (zapríčineného aj zaťaženosťou z dôvodu nového prepočtu výšky všetkých priznaných Vianočných príspevkov a skutočnosti, že sa k 1.1. valorizovali všetky SD) navonok prezentuje, že začala opäť priebežne žiadosti vybavovať. V tejto súvislosti je ale potrebné uviesť ale aj to, že Dozorná rada SP na svojom poslednom zasadnutí 10. 12. v bode, kde bola prerokovávaná informácia o dôchodkových nárokoch príslušníkov ozbrojených zložiek prijala uznesenie, v ktorom zobrala predloženú informáciu na vedomie ale jej predseda nariadil vykonanie dozoru štátu t.j. MPSVaR, ktoré je podľa zákona k tomu oprávnené s tým, že po jeho ukončení navrhne ďalší postup.

Z informácii od viacerých členov APVV, ktorí majú podané žiadosti o priznanie starobného dôchodku ale vyplýva, že od mesiaca október 2013 ani po uplynutí zákonom ustanovených lehôt nebolo vo veci rozhodnuté, vo väčšine dostávajú oznámenia o predlžovaní lehoty, resp. prerušení konania (voči ktorým nie je možné využiť opravné prostriedky). Prezídium APVV vzhľadom na tieto informácie zaslalo ako podnet, v mene občianskeho združenia, svoje stanovisko k postupu Sociálnej poisťovne a to verejnému ochrancovi práv SR a Generálnej prokuratúre SR. GP SR nás písomne vyzvala na doplnenie podnetu, ktorý bol

v stanovenej lehote doplnený a zaslaný späť na GP SR. V doplnení podania sme okrem iného uviedli aj to, že podľa nášho názoru ide o nečinnosť a svojvôľu verejného orgánu.

Každý sa môže domáhať svojho práva ochrany pred nečinnosťou verejného orgánu, je však potrebné si uvedomiť, že pri využití jednotlivých prostriedkov musí použiť objektívne informácie, ktoré preukazujú, že uvedený orgán nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom alebo, že je v konaní nečinný.

Tieto informácie sa dajú zistiť z doterajšej písomnej „korešpondencie“ so SP, na základe telefonických dopytov alebo priamo zo spisu vedeného na SP (využitím oprávnení uvedených v § 190 zákona č. 461/2003 Z.z.). Pri zisťovaní týchto informácií či už osobne alebo vyhotovením fotokópii je dôležité zamerať sa najmä na dátumy jednotlivých „úkonov“ (vyžiadaní podkladov napr. z MV SR, doručenie týchto podkladov na SP, oznámenie o predĺžení lehoty (aj o dôvode), oznámenie o prerušení konania (aj o dôvode), z ktorých musí byť zrejmé, že išlo o nečinnosť, resp. nevydanie rozhodnutia aj napriek tomu, že tak mohol a mal urobiť.

Niektoré informácie budú možno uvedené aj v odpovedi na zaslanú sťažnosť ale tá musí spĺňať všetky náležitosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach t.j., že sa domáhate vydania rozhodnutia a priznání starobného dôchodku s tým, že nevydanie takého rozhodnutia bolo zapríčinené napr. nečinnosťou orgánu SP. Nesmie to byť podanie, ktoré má charakter dopytu, vyjadrenia, názoru, žiadosti, podnetu alebo návrhu a musí to byť sťažnosť a v nej jednoznačne vyjadrené, ochrany akého svojho práva alebo právom chráneného záujmu sa osoba domáha.

Sťažnosť je možné podať najmä ústne do záznamu alebo písomne. Podľa portálu SP a GP SR je možné sťažnosť podať na podateľni aj elektronicky ale podľa zákon ak bola sťažnosť podaná v elektronickej forme a nie je podpísaná je potrebné ju do piatich dní potvrdiť vlastnoručným podpisom. Podľa zákona je lehota na vybavenie sťažnosti 60 pracovných dní a podnetu 2 mesiace.

Je veľmi ťažké spravovať jednotný vzor sťažnosti a podnetu na takéto prípady nakoľko ide o rôzne prípady a priebehy konania ale v ďalšej časti je príkladne spracovaný návrh sťažnosti a podnetu, ktorý je potrebné v prípade využitia primerane upraviť alebo aj doplniť o ďalšie informácie.

V Z O R

Ján Čierny, bytom 040 01 Košice, Hlavná 3

V Košiciach, dňa 10. januára 2014

Sociálna poisťovňa

ústredie

Ul. 29. augusta č. 8 – 10

813 63 Bratislava

Vec : **Porušenie zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a nezákonný postup – s ť
a ť n o s ť**

K číslu : (číslo uvedené na niektorom liste doručenom zo SP, je to rodné číslo doplnené číslicou 0)

V zmysle ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach podávam týmto sťažnosť podľa § 3 ods. 1, písm. a) na príslušných zamestnancov Sociálnej poisťovne, ústredie, ktorí svojou nečinnosťou doposiaľ ani v zákonom ustanovených lehotách „nevybavili“ moju žiadosť a tým spôsobili, že Sociálna poisťovňa nevydala rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku.

Prvýkrát som uplatnil nárok na priznanie starobného dôchodku dňa 10. júna 2013 na pobočke Sociálnej poisťovne v Košiciach. Na základe určeného termínu zamestnankyňou Sociálnej poisťovne, pobočka Košice bola so mnou dňa 10. júla na uvedenej pobočke spísaná aj písomná žiadosť o priznanie starobného dôchodku.

Sociálna poisťovňa, ústredie mi písomne listom zo dňa 10. septembra 2013 oznámila, že predlžuje lehotu z dôvodu napr., že zisťuje hrubé zárobky a vymeriavacie základy za obdobie prostredníctvom MV SR.

V prípade, že SP konanie aj prerušila: uviesť aj :

Sociálna poisťovňa, ústredie mi písomne listom zo dňa 10. novembra 2013 oznámila, že konanie o priznaní starobného dôchodku prerušuje z dôvodu

Podľa mojich zistení požadovaný materiál bol z MV SR a následne aj pracoviska Centra podpory MV SR na KR PZ v Košiciach na Sociálnu poisťovňu, ústredie zaslaný.

Vzhľadom na to, že do dnešného dňa mi nebolo doručené Rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku žiadam, aby Sociálna poisťovňa vo veci priznania starobného dôchodku rozhodla neodkladne nakoľko jej k tomu nebránia žiadne okolnosti.

S úctou

Ján Čierny
(vlastnoručný podpis)

V Z O R

Ján Čierny, bytom 040 01 Košice, Hlavná 3

V Košiciach, dňa 10. januára 2014

Krajská prokuratúra Bratislava

Vajnorská 47

812 56 Bratislava 1

Vec : **Preskúmanie postupu Sociálnej poisťovne, ústredie, jej nečinnosť, resp. nezákonný postup pri konaní o priznaní starobného dôchodku – p o d n e t**

V zmysle ustanovenia § 31 zákona č. 153/201 Z.z. o prokuratúre v platnom znení podávam týmto podnet a žiadam, aby bol preskúmaný postup a dodržiavanie právnych predpisov zamestnancami Sociálnej poisťovne pri „vybavovaní“ mojej žiadosti o priznanie starobného dôchodku.

Prvýkrát som uplatnil nárok na priznanie starobného dôchodku dňa 10. júna 2013 na pobočke Sociálnej poisťovne v Košiciach. Na základe určeného termínu zamestnankyňou Sociálnej poisťovne, pobočka Košice bola so mnou dňa 10. júla na uvedenej pobočke spísaná aj písomná žiadosť o priznanie starobného dôchodku, ktorá bola zaevidovaná po čísle (číslo uvedené na niektorom liste doručenom zo SP, je to rodné číslo doplnené číslicou 0)

Sociálna poisťovňa, ústredie mi písomne listom zo dňa 10. septembra 2013 oznámila, že predlžuje lehotu z dôvodu napr., že zisťuje hrubé zárobky a vymeriavacie základy za obdobie prostredníctvom MV SR.

V prípade, že SP konanie aj prerušila: uviesť aj :

Sociálna poisťovňa, ústredie mi písomne listom zo dňa 10. novembra 2013 oznámila, že konanie o priznaní starobného dôchodku prerušuje z dôvodu

Podľa mojich zistení požadovaný materiál bol z MV SR a následne aj pracoviska Centra podpory MV SR na KR PZ v Košiciach na Sociálnu poisťovňu, ústredie zaslaný.

Vzhľadom na to, že do dnešného dňa mi nebolo v zákonom ustanovenej lehote doručené rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku žiadam, aby prokurátor preskúmal zákonnosť doterajšieho postupu Sociálnej poisťovne vo veci priznania starobného dôchodku a vykonal opatrenia v rozsahu svojej právomoci tak, aby Sociálna poisťovňa rozhodla neodkladne nakoľko jej k tomu nebránia žiadne okolnosti.

S úctou

Ján Čierny
(vlastnoručný podpis)